

Kuti Rajmund

A tűzoltóképzés sajátosságai Ausztriában

A tűzoltók elméleti és gyakorlati képzése, továbbképzése, felkészítése speciális beavatkozásokra, komoly feladat. Hasznos és a hazai tűzoltóképzésbe is adoptálható tapasztalatokat gyűjthetünk, ha egy másik ország képzési rendszerébe nyerünk betekintést. Szerzőnk 2008. év júniusában tanulmányúton volt az ausztriai Steiermark Tartomány Tűzoltó és Polgári Védelmi Iskolájában Lebring városban, tapasztalatait megosztja velünk.

Ausztria mentő tűzvédelme rendkívül sajátos képet mutat, ugyanis mindössze hat városban található hivatásos tűzoltóság. Működési területük csak az adott városra terjed ki, azt csak rendkívüli esetekben hagyhatják el. A kisebb városok és települések tűzvédelmét rendkívül jól szervezett és modern technikai eszközökkel felszerelt önkéntes tűzoltóságok látják el. Mi sem jellemzi ezt jobban, mint az a tény, hogy a bejelentést követően tíz percen belül a tűzoltó egységnek a kárhelyszínre kell érkeznie. Azért, hogy a tűzoltási, műszaki mentési munkálatokat zökkenőmentesen tudják végrehajtani, az önkéntes tűzoltóknak, a hivatásosokkal megegyező képzéseken, tanfolyamokon, évenkénti gyakorlatokon kell részt venni. A képzés megfelelő színvonalát biztosítják a tűzoltó iskolák, amelyek Ausztria minden tartományában működnek.

Steiermark Tartományi Tűzoltó és Polgári Védelmi Iskola Lebring városban, a Mura folyó parján mintegy 14 hektáros területen fekszik. Az iskola igazgatója Otto Fritz Úr adott tájékoztatást az iskolában folyó munkáról. Az intézet tanári kara, oktatói gárdája magasan képzett és gyakorlott szakemberekből áll. Elmondta, hogy az alapfoktól, a vezetői szintekig folytatnak képzéseket, különféle tűzoltó technika kezelői és speciális tanfolyamokat. A képzések igény szerint kisebb-nagyobb csoportokban azonnal indíthatók, gyakorlatilag rövid várakozási idővel, így folyamatosan biztosítani tudják az egyes tűzoltóságok számára a kiképzett személyzetet. Évente átlagosan 12 ezer hallgató tanul az intézményben, ebből 10-11 ezer fő tűzoltó, a többi 1-2 ezer tanuló pedig polgári védelmi szakember, illetve civil. Az iskola rendelkezik 20 különböző tűzoltójárművel, 9 speciális bevetési mentőhajóval és számos technikai szakfelszereléssel. Az elméleti oktatás a fő tantermi épületben zajlik, de a különböző bázisépületekben is vannak oktatótermek. Az igazgató elmondta, hogy technikai és szemléltető eszközkészletüket, számítógép-parkukat, laboratóriumi felszereléseiket, anyagi

lehetőségeik függvényében évente fejlesztik. Különösen nagy hangsúlyt fektetnek többek között, a veszélyes anyagok jelenlétében történő beavatkozásokra való felkészítésre. Tantermükben megtalálhatók a veszélyes anyagszállításra, tárolásra használható tartályok, a lefejtő, töltő és biztonsági szelepek makettjei. Az elméletben megszerzett tudás gyakorlati alkalmazására, a terepen felépített különféle gyakorlópályákon nyílik lehetőség. A tanfolyamok végén elméleti és gyakorlati vizsgára kerül sor.

A fő tantermi épület bejárása után a külső bázisépületeket, gyakorlópályákat mutatták be. A központi szertár a főépülethez kapcsolódik, az ott található tűzoltójárművek felépítményeit, a tűzoltóeszközök nagy részét Rosenbauer gyártmányok képviselik. A vegyi balesetek következményeinek elhárítására speciális beavatkozó jármű szolgál. A járművön megtalálhatók a különböző mérőműszerek, védőruhák, a kárfelszámoláshoz szükséges eszközök, mentesítő felszerelések, beépített és telepíthető áramforrások. A kezelőszemélyzet munkáját digitális adatbázis támogatja. A jármű fő előnye a konténeres technikával szemben, hogy beavatkozás közben könnyedén képes helyváltoztatásra. Az udvaron éppen a műszaki mentőszer kezelők gyakorlati vizsgáját tartották, amelybe betekintést nyerhettünk.

Ezután a kikötőt és közvetlenül a Mura partra épített hajótárolót tekinthettük meg. Az épület mellett kiépített szilárd burkolatú és természetes lejáró található a vízhez, ahol a különféle hajók telepítését és a vízreszállást gyakorolják a tűzoltók.

Következő állomásként az uszodát mutatták be, melynek egyik részében bűvárok kiképzésére szolgáló tanmedence található. Steiermark tartományban a természeti adottságok miatt nagy hagyománya van a vízből mentésnek, bűvárkodásnak, ezért a mentőbűvárok rendkívül intenzív kiképzést kapnak. A tartományban több tűzoltóságon és az iskolában is rendszeresítve van dekompressziós kamrával ellátott bűvárszer.

Külön épületben található a légzőkészülékek ellenőrzésére, javítására szolgáló műhely és a füstkamra jellegű szituációs gyakorlatok lefolytatására szolgáló helyszínek. A gyakorló pályák központi vezérlő terme mellett orvosi rendelő található, a szituációs gyakorlatokat mindig orvosi felügyelet mellett tartják. Rendelkeznek a magyarországihoz hasonló, rácsos panelekből összeállított pályával, amelyben az akadályokat rendszeresen átépítik, ezzel is javítva a tűzoltók problémamegoldó képességeit. A másik pálya egy csatorna, vagy ipari tartály belső részét mintázza, ahol beépített csővezetékek, tolózárak, szakaszoló szelepek található. Itt bármikor folyadékömlést tudnak szimulálni, melyet a tűzoltóknak meg kell szüntetni. A szituációs pályák leküzdését különféle hang, fény és füst effektusok nehezítik. Képesek, hirtelen hőmérséklet különbséget is előidézni. Ausztriában a sok alagút található,

ezért az alagúttűzek oltására történő felkészítés is szerepel a képzésben. Gyakorolják a hosszabb ideig füstben és melegben történő munkavégzést, ezért használatban vannak oxigénes légzőkészülékek is, melyek maximum két órás beavatkozáshoz biztosítják az oxigént használójuk számára. Az alagúttűzek oltására szolgáló tűzoltójárművek több tűzoltóságon is szolgálatban állnak, melyeken rendszeresítve vannak az előbb említett légzőkészülékek is.

Az iskola rendelkezik speciális katasztrófavédelmi raktárral is, mely külön épületbe került. A raktárban polcrendszeren tárolják a különféle felitató, mentesítő, fertőtlenítő anyagokat és eszközöket. Rendelkeznek az élővizekbe került szennyező anyagok begyűjtésére, tárolására szolgáló eszközökkel is. Raktárukban megtalálhatók a kitelepüléshez szükséges sátrak, tábori felszerelések, mozgókonyha is. Tárolnak nagymennyiségű homokzsákokat és fóliát is. Egy esetleges katasztrófa helyzetben ezek a felszerelések az iskola állományával együtt igénybe vehetők.

Következő állomásunk a tűzoltó gyakorlólház volt. Ez az épületegyüttes alápincézett, háromszintes, tetőtér-beépítéses, két részből álló ikerház. Az egyik házrész, a tűzszimulációs gyakorlatok lebonyolítására szolgál, minden helyiségében, továbbá a pincében és a tetőtérben is beépített különféle nagyságú és teljesítményű gázégőkkel. Az égést kívülről szabályozzák, egyszerre több szinten is tudnak tüzet előidézni. A mentendő személyeket életnagyságú és súlyú babák helyettesítik. Minden tűzoltási gyakorlat életszerűen kerül lebonyolításra. A jelzés vétele után döntenek a riasztandó egységekről, melyek a szertárból vonulnak az égő házhoz. Az eszközök felállítási helyének meghatározásán át, a táplálás szerelését, a beavatkozás minden lépését pontozzák a vizsgabiztosok.

A másik házrészben a különféle műszaki mentéseket gyakorolják a hallgatók. Az épületben mobil leszakadó födém, részben leomló lépcső és beomló pince nehezíti a mentési feladatok végrehajtását. A tetőszerkezet egy része is dönthető. A gyakorlatok során beavatkozó egységeknek, az egyes épületelemek kitámasztásán, rögzítésén, emelésén keresztül kell végrehajtani az élet és tárgymentést. Az épület pincéje elárasztható, még valósabbá téve a gyakorlatot, ezzel is próbálják felkészíteni a tűzoltókat az egyes mentések során bekövetkező rendkívüli veszélyekre.

A tűzoltó gyakorlólház mellett közvetlenül az összedőlt épületeket mintázó gyakorlópálya található. Itt egy esetleges földrengés, lavina által előidézett épületomlások következményeinek felszámolását és a nehéz terepen történő életmentést gyakorolják.

Az alpintechnikai felszerelések használatát mindenkinek el kell sajátítani, nemcsak a hegyi mentések miatt, ugyanis siló makett is található az iskolában, és a silóból történő személymentés, ezekkel a felszerelésekkel végezhető leghatékonyabban.

Az intézet hatalmas területének hátsó részén a közlekedési balesetek felszámolását, a különféle műszaki mentési feladatokat gyakorolják. Kieépítésre került egy kb. 200 méter hosszú vasúti pálya, amelyen tartály és személykocsi is található, melyek az előírt feladatnak megfelelően mozgathatók. A tartálykocsit ellátták az ADR szerinti veszélyes anyag jelölésekkel, melyek cserélhetőek, így az azonosítás is gyakorolható. A tartály szekciókra osztott, palástján mesterséges sérülések találhatóak. Vízzel feltöltve egyszerre több helyen, vagy külön-külön anyagkifolyás szimulálható, melyet a tűzoltóknak – legtöbbször teljes gázvédő öltözetben – meg kell szüntetni. A kiömlő folyadékot kármentő edényekbe kell felfogni, majd szivattyúzni egy másik tartályba. A beavatkozókat szükség szerint mentesítik. Ezekhez a feladatokhoz az összes eszköz, szakfelszerelés és anyag rendelkezésre áll. A beavatkozást annyiban tudják nehezíteni, hogy a vasúti pálya egy része erdőben található, közútról nem lehet megközelíteni, ezért a kárhelyszín megközelítése csak gyalogosan lehetséges, a mentéshez szükséges eszközöket kézi erővel kell a helyszínre vinni.

A síneket közút keresztezi, szabványos átjáróval, ahol a vasúti és közúti járművek baleseteinek felszámolását lehet gyakorolni. A vasúti pálya felett villamos felső vezeték is húzódik, amely biztonságos földelésének lépéseit is bemutatják a hallgatóknak. Az iskolát több cég is támogatja roncs járművekkel, ezért személygépkocsi, tehergépjármű és autóbusz baleseteket is rendszeresen tudnak szimulálni.

A személygépkocsikat egy külön berendezéssel a tetőnél megnyomják, hogy a karosszéria megfeszüljön, és nehezebb legyen a mentést végrehajtani. Kieépítettek közúti útkereszteződést, emelkedőt, szakadékot, mély árkot is, ahol az esetlegesen előforduló közúti balesetek felszámolását gyakorolhatják a tűzoltók. Az iskola rendelkezik a hidraulikus feszítő-vágó berendezések legújabb generációjával is. Ezeknél az eszközöknél a feszítő, vagy vágóeszközt egyetlen munkatömlő köti össze a szivattyú egységgel, ezáltal az eszköz használata könnyebb, szerelése egyszerűbb.

A közlekedési baleseteket szimuláló gyakorló pályák mellett egy mesterséges tó található, átlagosan két méteres vízmélységgel, ahol a vízből történő élet és tárgymentés, a homokzsákokkal történő árvízi védekezés gyakorlására nyílik lehetőség.

Közvetlenül a tó melletti erdős területen található a „sugárszennyezett terület” gyakorlótér. A parcella középső részére egy alapincézett házat építettek. A hallgatóknak itt kell elsajátítani

radioaktív sugárzás jelenlétében történő beavatkozás lépéseit. A beavatkozásokhoz szükséges személyi védőfelszerelésekkel és műszerekkel rendelkezik az iskola. Ezen a területen együtt dolgoznak a tűzoltók és polgári védelmi szakemberek.

Az iskola hatalmas területének legtávolabbi pontján építették ki a tűzszimulációs gyakorlóteret. Rendelkezik nyitott égető gödörrel, ahol a különféle éghető anyagok, és gépjárművek tüzeinek oltását gyakorolják. A gödör zárt rendszerű, középső részén összefolyó található, ahonnan a szennyezett oltóvíz egy tisztítóaknába kerül, megelőzve a környezetbe jutást.

A porraloltó készülékek használatának elsajátítására építettek két félig nyitott helyiséget, az egyik egy konyhát, a másik egy szobát mintáz. Mindegyik berendezési tárgyon gázégő található, lehetőséget biztosítva a tűz terjedésének tanulmányozására. Itt a polgári hallgatóknak is sikeres tűzoltást kell végrehajtani.

Összegzés

Miután betekintést nyertünk Ausztria tűzoltóképzésének rendszerébe megállapíthatjuk, hogy a zökkenőmentes és hatékony tűz és kárfelszámolás érdekében az irányító és beavatkozó állomány kiképzésére és továbbképzésére rendkívül nagy hangsúlyt fektetnek. A minőségi oktatáshoz szükséges szellemi és agyagi feltételeket biztosítják.

Az iskolalátogatás során feltűnt, hogy a gyakorlati feladatok lebonyolításához szükséges infrastrukturális háttér maradéktalanul rendelkezésükre áll, ezáltal a hallgatók problémamegoldó és technikai készségeit az elvárásoknak megfelelően fejleszteni tudják.

Kuti Rajmund t. őrgy.

Győr MJV Hivatásos Tűzoltósága, ZMNE (PhD) hallgató